

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова

В. М. АНГЕЛОВА

ПОДАТКОВА СИСТЕМА **Конспект лекцій**

Рекомендовано Методичною радою НУК

Електронне видання комбінованого
використання на DVD-ROM



МИКОЛАЇВ • НУК • 2011

УДК 336.225.673(076)

А 64

Укладач В. М. Ангелова, викладач

Рецензент І. А. Воробйова, канд. екон. наук, проф. НУК

Кафедра фінансів

Електронний аналог друкованого видання:

Ангелова В. М.

А 64 Податкова система : конспект лекцій / В. М. Ангелова. — Миколаїв : Видавництво НУК, 2011. — 38 с.

Розглянуто питання справляння податків та зборів в Україні. Вміщено стислий матеріал, необхідний для вивчення дисципліни, приклади розв'язання задач та перелік використаної літератури.

Призначено для студентів інженерно-економічного факультету.

УДК 336.225.673(076)

Навчальне видання

АНГЕЛОВА Валентина Миколаївна

ПОДАТКОВА СИСТЕМА **Конспект лекцій**

Комп'ютерне верстання *В.Г. Мазанко*
Коректор *М.О. Паненко*

© Ангелова В. М., 2011

© Видавництво НУК, 2011

Формат 60×84/16. Ум. друк. арк. 2,2. Обсяг даних 871 кб.

Тираж 14. Вид. № 13. Зам. № 398.

Видавець і виготівник Національний університет кораблебудування,
54025, м. Миколаїв, просп. Героїв Сталінграда, 9

E-mail : publishing@nuos.edu.ua

Свідцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного
реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 2506 від 25.05.2006 р.

ЗМІСТ

1. Податкова система: загальні положення (поняття податку та збору, функції податків, елементи податку, права та обов'язки платника податку, контролюючі органи).....	4
2. Податкова політика, теоретичні основи.....	7
3. Прямі податки.....	9
3.1. податок на прибуток підприємств.....	9
3.2. податок на доходи фізичних осіб.....	13
4. Непрямі податки.....	19
4.1. податок на додану вартість.....	19
4.2. акцизний податок.....	26
4.3. мито.....	30
5. Збір за першу реєстрацію транспортного засобу.....	33
6. Плата за землю.....	34
7. Спеціальні податкові режими. Фіксований сільськогосподарський податок.....	36
Список рекомендованої літератури.....	38

1. ПОДАТКОВА СИСТЕМА: ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Податок – це є обов’язковий платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників

податку відповідно до Податкового кодексу України (далі ПКУ).

Збір (внесок) – це є обов’язковий платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників зборів, з умовою отримання ними спеціальної вигоди, у тому числі внаслідок вчинення на користь таких осіб державними органами, органами місцевого самоврядування, іншими уповноваженими органами та особами юридично значимих дій.

Під час встановлення податку обов’язково визначаються такі елементи:

- платники податку (юридичні та фізичні особи);
- об’єкт оподаткування (це ті предмети або явища, які за законом підлягають оподаткуванню (прибуток, заробітна плата, кількість землі, тощо);
- база оподаткування (законодавчо закріплена частина доходів чи майна платника податків яка враховується при розрахунку суми податку, податкова база – це кількісний вимір об’єкта оподаткування) ;
- ставка податку – це законодавчо встановлений розмір податку на одиницю оподаткування;
- порядок обчислення податку;
- податковий період;
- строк та порядок подання звітності про обчислення податку;
- строк та порядок сплати податку.

Під час встановлення податку можуть передбачатися податкові пільги та порядок їх застосування.

В Україні встановлюються загальнодержавні та місцеві податки і збори.

До загальнодержавних належать такі податки і збори:

- податок на прибуток підприємств;
- податок на доходи фізичних осіб;
- податок на додану вартість;
- акцизний податок;
- мито;
- збір за першу реєстрацію транспортного засобу;
- екологічний податок;
- плата за землю;
- плата за користування надрами;
- рентна плата за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України;
- рентна плата за нафту, природний газ і газовий конденсат, що видобувається в Україні;

- збір за користування радіочастотним ресурсом України;
- збір за спеціальне використання води;
- збір за спеціальне використання лісових ресурсів;
- фіксований сільськогосподарський податок;
- збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства;
- збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на електричну та теплову енергію,
- збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на природний газ для споживачів усіх форм власності.

Відносини, пов'язані з установленням та справлянням мита, регулюється митним законодавством.

Загальнодержавні податки і збори є обов'язковими до сплати на всій території України.

Зарахування загальнодержавних податків та зборів до державного і місцевих бюджетів здійснюється відповідно до Бюджетного кодексу України.

До місцевих належать такі податки і збори:

- податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;
- єдиний податок;
- збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності;
- збір за місця для паркування транспортних засобів;
- туристичний збір.

Функції податків, їх природа

Вітчизняна фінансова наука при вивченні природи податку традиційно приділяє значну увагу дослідженню проявів конкретних функцій цієї категорії, без визначення яких неможливе розкриття суспільного призначення податків.

Функції податків – це вияви його сутності в дії, спосіб вираження його властивостей.

Податки завжди виконували три головні функції:

- **фіскальна** – її суть полягає в тому, що з допомогою податків формуються фінансові ресурси держави. Податки виступають основним джерелом доходів бюджетів різних рівнів.

- **розподільчо–регулююча** функція полягає в тому, що за допомогою податків відбувається перерозподіл вартості валового внутрішнього продукту між державою та її суб'єктами і через елементи податку (суб'єкт, об'єкт оподаткування, ставка податку, податкові пільги) держава в змозі регулювати вартісні пропорції такого розподілу.

- **соціальна** – деякі категорії громадян сплачують менші або зовсім звільняються від сплати податків.

Обов'язки платника податків.

Платник податків зобов'язаний:

- стати на облік у контролюючих органах в порядку, встановленому законодавством України;

- вести в установленому порядку облік доходів і витрат, складати звітність, що стосується обчислення і сплати податків і зборів;
- подавати до контролюючих органів у порядку, встановленому податковим та митним законодавством, декларації, звітність та інші документи, пов'язані з обчисленням і сплатою податків та зборів;
- сплачувати податки та збори у строки та розмірах, встановлених цим Кодексом та законами з питань митної справи;
(більш детально див. ст. 16 ПКУ).

Права платника податків.

Платник податків має право:

- безоплатно отримувати в органах ДПС та в органах митної служби інформацію про податки та збори і нормативно-правові акти, що їх регулюють, порядок обліку та сплати податків та зборів, права та обов'язки платників податків, повноваження контролюючих органів та їх посадових осіб щодо здійснення податкового контролю;
- обирати самостійно, якщо інше не встановлено Кодексом, метод введення обліку доходів і витрат;
- користуватися податковими пільгами за наявності підстав у порядку, встановленому Кодексом, одержувати відстрочення, розстрочення сплати податків у порядку і на умовах, встановлених Кодексом;
- бути присутнім під час проведення перевірок, ознайомлюватися та отримувати акти перевірок, у разі наявності зауважень щодо змісту складених актів підписувати їх із застереженням та подавати контролюючому органу письмові заперечення в порядку встановленому Кодексом;
- оскаржувати в порядку, встановленому Кодексом, рішення, дії (бездіяльність) контролюючих органів;
- платник податків має інші права, передбачені законом.

(більш детально див. ст. 16 ПКУ).

Класифікація податків.

За формою оподаткування:

- прямі;
- непрямі;

Прямий податок – це грошова сума, що встановлюється і стягується на користь держави виходячи з розміру доходів або майна окремого громадянина або підприємства.

Непрямий податок – це податковий платіж, що вноситься громадянином не безпосередньо до державної казни, а спочатку накопичується у продавців окремих товарів, або надавачів послуг, які потім перераховують накопичені суми податків державі. Прикладом непрямих податків є податки, що додаються до ціни окремих товарів.

За способом встановлення податкових ставок:

- пропорційні ;
- прогресивні ;

За економічним змістом об'єкта оподаткування:

- майнові (нерухомість, транспорт, земля);
- використання різних ресурсів – (рендні платежі, екологічний податок);
- дохід або прибуток ;
- інші.

За суб'єктами оподаткування:

- з юридичних осіб – (податок на прибуток);
- фізичних осіб – (податок на доходи фізичних осіб);
- змішані – (плата за землю, транспорт);

За рівнем встановлення:

- загальнодержавні;
- місцеві.

Сукупність загальнодержавних та місцевих податків та зборів, що справляються в установленому Кодексом порядку, становить податкову систему України. Податкова система включає в себе механізми нарахування, сплати податків та організації контролю і відповідальності за порушення податкового законодавства.

Контролюючі органи та органи стягнення.

Контролюючими органами є:

1. органи державної податкової служби – щодо податків, які справляються до бюджетів та державних цільових фондів, а також стосовно законодавства, контроль за дотриманням якого покладається на органи державної податкової служби;

2. митні органи – щодо мита, акцизного податку, податку на додану вартість, інших податків, які відповідно до податкового законодавства справляються у разі ввезення товарів і предметів на митну територію України або вивезення товарів і предметів з митної території України.

Інші державні органи не мають права проводити перевірки своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати податків, у тому числі на запит правоохоронних органів.

Органами стягнення є виключно органи державної податкової служби, які уповноважені здійснювати заходи щодо забезпечення погашення податкового боргу в межах їх повноважень, а також державні виконавці в межах своїх повноважень. Стягнення податкового боргу за виконавчими написами нотаріусів не дозволяється.

2. ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА, ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ

Податкова політика – це система спрямованих дій та певних економічних, правових і організаційно-контролюючих заходів для досягнення визначених завдань, що стоять перед суспільством, за допомогою податкової системи країни.

Важливою характеристикою податкової політики держави є рівень податкового навантаження (тиску) на платника податків.

Податкове навантаження – це частина доходу фізичних і юридичних осіб, що перерозподіляються через державний бюджет.

Податкове навантаження визначається на макро та мікрорівнях.

Так, на макрорівні податкове навантаження визначається як частка податкових надходжень до бюджету у ВВП:

$$ПН_{\text{макро}} = (ПнБ : ВВП) \times 100\%;$$

де $ПН_{\text{макро}}$ – податкове навантаження; $ПнБ$ – податкові надходження до бюджету; $ВВП$ – валовий внутрішній продукт.

На мікрорівні (на рівні підприємства) податкове навантаження визначають як:

1) частку податкових виплат підприємства у загальній сумі балансового прибутку, або в обсязі продажів підприємства:

$$ПН_{\text{мікро}} = (ПВ : БП) \times 100\%;$$

2) частку податкових виплат підприємства в об'ємі реалізації:

$$ПН_{\text{мікро}} = (ПВ : О_p) \times 100\%,$$

де $ПН_{\text{мікро}}$ – податкове навантаження; $ПВ$ – податкові виплати підприємства; $БП$ – балансовий прибуток; $О_p$ – об'єм реалізації підприємства

Податкове навантаження на загальнодержавному рівні показує, яка частина виробленого суспільством продукту перерозподіляється через бюджет.

Податкове навантаження в країнах – членах Організації Економічної Співдружності і розвитку коливається від 52% (у Швеції) до 30% (у США і Туреччині), в основній групі країн воно становить 40 – 45 %.

Зміст та цілі податкової політики можуть змінюватись залежно від об'єктивних та суб'єктивних факторів та обумовлені соціально-політичним ладом суспільства.

Виділяють такі типи податкової політики:

- дискреційна;
- недискреційна.

Політика називається дискреційною тоді, коли Уряд цілеспрямовано вносить зміни в податкову систему і витрати бюджету з метою впливу на реальний валовий внутрішній продукт (ВВП), зайнятість, інфляцію. Таким чином, при проведенні дискреційної політики зміни в податковій системі залежать від рішень Уряду.

Дискреційна політика може бути стимулюючою і стримуючою.

Дискреційну стимулюючу політику доцільно проводити при економічному спаді. В області податків вона передбачає зменшення податкових вилучень з доходів громадян із метою збільшення сукупного попиту.

Стримуюча бюджетно-податкова політика доцільна тоді, коли економіка знаходиться в стані надмірного підйому і попит перевищує пропозицію. У такому випадку виникає інфляція попиту і з'являється необхідність обмеження

споживчих витрат населення. Це можна зробити або зменшуючи втрати бюджету або збільшуючи податкові вилучення шляхом підвищення ставок оподаткування чи раціоналізації податкових пільг.

Недискреційна політика базується на теоретичному припущенні, що податкова політика сама по собі має здатність автоматично впливати на економічний цикл, тому що навіть без її зміни податкові вилучення збільшуються при збільшенні ВВП і зменшуються при його спаді, тобто має місце стабілізуючий ефект. Найбільш високий цей ефект при прогресивній податковій системі, що передбачає збільшення податкових вилучень поряд зі збільшенням доходів.

Звичайно, держава не може дотримуватись тільки одного типу податкової політики. Необхідно поєднувати всі її типи залежно від соціально-економічної ситуації та задач, що стоять перед суспільством.

3. ПРЯМІ ПОДАТКИ

Прямий податок – це грошова сума, що встановлюється і стягується на користь держави виходячи з розміру доходів або майна окремого громадянина або підприємства. До прямих податків відносяться податок на прибуток підприємств, податок на доходи фізичних осіб.

3.1. Оподаткування прибутку підприємств (розд. III. ПКУ).

Платники податків (ст. 133 ПКУ)

Платниками податку на прибуток з числа резидентів є:

- суб'єкти господарювання – юридичні особи, які проводять господарську діяльність як на території України, так і за її межами;
- інші підприємства, що здійснюють діяльність, спрямовану на отримання прибутку як на території України, так і за її межами. До інших відносяться: філії, відділення та відокремлені підрозділи; управління залізниць; Національний банк України; установи пенітенціарної системи; неприбуткові установи і організації у разі отримання прибутку від неосновної діяльності.

Платниками податку на прибуток з числа нерезидентів є:

- юридичні особи, що створені в будь-якій організаційно-правовій формі, та отримують доходи з джерелом походження з України, за винятком установ та організацій, що мають дипломатичні привілеї або імунітет згідно з міжнародними договорами України.

Об'єкт оподаткування

Об'єктом оподаткування є:

- прибуток з джерелом походження з України та за її межами, що визначається шляхом зменшення суми доходів звітного періоду на собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) та суму інших витрат звітного податкового періоду, визначених ПКУ ($\Pi = Д - С/в \text{ реал.} - В \text{ інш.}$);

- дохід (прибуток) нерезидента, що підлягає оподаткуванню з джерелом походження з України.

Доходи, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування включаються до доходів звітного періоду за датою переходу покупцеві права власності на такий товар. Доходи від надання послуг та виконання робіт за датою складання акта, який є підтверджувальним документом виконання робіт чи надання послуг.

Доходи, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування, складаються з:

1) Доходів від операційної діяльності, а саме:

- доходи від реалізації товарів, (робіт, послуг), що підтвердженні первинними документами;

- доходи банківських установ.

2) Інші доходи:

(більш детально див.ст.135 ПКУ).

Витрати, що враховуються для визначення об'єкта оподаткування:

1) Витрати операційної діяльності:

- витрати, що формують собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг звітного періоду; Собівартість виготовлених та реалізованих товарів (робіт, послуг) складається з витрат, прямо пов'язаних з виробництвом таких товарів, а саме: прямих матеріальних витрат (вартість сировини та основних матеріалів, що утворюють основу виготовлених товарів, напівфабрикатів, комплектуючі вироби, допоміжні матеріали, тощо).

До складу прямих витрат на оплату праці включається заробітна плата та інші виплати робітникам, зайнятим у виробництві товарів, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта витрат.

- витрати банківських установ,

2) Інші витрати, що включають:

- загальновиробничі витрати;

- адміністративні витрати;

- витрати на збут, включають витрати, пов'язані з реалізацією товарів;

- інші операційні витрати;

- інші витрати звичайної діяльності (більш детально див. ст.138 ПКУ).

Не включаються до складу витрат при визначенні оподатковуваного прибутку витрати, не пов'язані з господарською діяльністю та витрати, що не підтверджені первинними документами.

Основні засоби та амортизація

Основні засоби – це матеріальні активи, у т.ч. запаси корисних копалин, що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 2 500 грн. і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію понад один рік.

№ групи	Основні засоби	Мінімально допустимі строки корисного використання, років
1	Земельні ділянки	–
2	Капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	15
3	Будівлі	20
	Споруди	15
	передавальні пристрої	10
4	Машини та обладнання	5
5	Транспортні засоби	5
6	Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	4
7	Тварини	6
8	Багаторічні насадження	10
9	Інші основні засоби	12
10	Бібліотечні фонди	-
11	Малоцінні необоротні матеріальні активи	-
12	Тимчасові (нетитульні) споруди	5
13	Природні ресурси	-
14	Інвентарна тара	6
15	Предмети прокату	5
16	Довгострокові біологічні активи	7

Амортизація – систематичний розподіл вартості основних засобів, інших необоротних і нематеріальних активів, що амортизується, протягом строку їх корисного використання (експлуатації).

Відповідно до ст.145 ПКУ визначено класифікацію груп основних засобів та інших необоротних активів, а також мінімально допустимі строки їх амортизації. Розширена класифікація основних засобів в податковому обліку передбачає 16 груп основних фондів (замість 4 груп).

Облік вартості, яка амортизується, ведеться за кожним об'єктом, що входить до складу окремої групи основних засобів, у т. ч. вартість ремонту, поліпшення таких засобів, отриманих безоплатно або наданих в оперативний лізинг (оренду), як окремий об'єкт амортизації.

Амортизація об'єкта основних засобів нараховується протягом строку корисного використання (експлуатації) об'єкта, установленого платником податку, але не менше мінімально допустимого строку, встановленого ПКУ (п. 145.1), помісячно, починаючи з місяця, що настає за місяцем введення об'єкта основних засобів в експлуатації і зупиняється на період його реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання, консервації та інших видів поліпшення та консервації.

Амортизаційні відрахування розрахункового кварталу за кожним об'єктом основних засобів визначається як сума амортизаційних відрахувань

за три місяці розрахункового кварталу, обчислених із застосуванням обраного платником податку методу нарахування амортизації відповідно до кожної групи основних засобів.

Амортизація основних засобів нараховується із застосуванням таких методів:

1) прямолінійного, за яким річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на строк корисного використання об'єкта основних засобів;

2) зменшення залишкової вартості, за яким річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації. Річна норма амортизації (у відсотках) обчислюється як різниця між одиницею та результатом кореня ступеня кількості років корисного використання об'єкта з результату від ділення ліквідаційної вартості об'єкта на його первісну вартість;

3) прискореного зменшення залишкової вартості, за яким річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації, яка обчислюється відповідно до строку корисного використання об'єкта і подвоюється. Метод прискореного зменшення залишкової вартості застосовується лише при нарахуванні амортизації до об'єктів основних засобів, що входять до груп 4 (машини та обладнання) та 5 (транспортні засоби);

4) кумулятивного, за яким річна сума амортизації визначається як добуток вартості, яка амортизується, та кумулятивного коефіцієнта. Кумулятивний коефіцієнт розраховується діленням кількості років, що залишається до кінця строку корисного використання об'єкта основних засобів, на суму числа років його корисного використання;

5) виробничого, за яким місячна сума амортизації визначається як добуток фактичного місячного обсягу продукції (робіт, послуг) та виробничої ставки амортизації. Виробнича ставка амортизації обчислюється діленням вартості, яка амортизується на загальний обсяг продукції (робіт, послуг), який підприємство очікує виробити (виконати) з використанням об'єкта основних засобів.

Звітні податкові періоди: квартал, півріччя, 9 місяців, рік.

Кожний платник податку самостійно визначає суму податку для сплати його до бюджету, результати проведеного розрахунку відображаються в декларації по податку на прибуток підприємств. Декларація складається з наростаючим підсумком.

Приклад:

В другому кварталі 2011 року підприємство:

- закупило товар № 1 на суму 32 000 грн.(без ПДВ);
- продало товар № 1 за 60 000 грн. (без ПДВ);

- нарахувало і виплатило заробітну плату та єдиний соціальний внесок – 12 000 грн.;
- понесло інші адміністративні витрати в розмірі 6 000 грн.;

Розрахувати податок на прибуток.

Рішення:

1. Визначимо суму доходу (Д): $D = 60\,000$ грн.
2. Визначимо суму витрат (В): $V = 32\,000 + 12\,000 + 6\,000 = 50\,000$ грн.
3. Визначимо оподатковуваний прибуток: $P = 60\,000 - 50\,000 = 10\,000$ грн.
4. Визначимо податок на прибуток: $ПП = 10\,000 \times 23\% = 2\,300$ грн.

3.2. Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО)

Податок на доходи фізичних осіб являє собою плату фізичної особи за послуги, які надаються їй територіальною громадою, на території якої така фізична особа має податкову адресу.

Платником податку є:

- резиденти та нерезиденти, які отримують як доходи з джерелом, що функціонують на території України, так і іноземні доходи;

- податковий агент;

Об'єктами оподаткування резидента є:

- загальний місячний оподатковуваний дохід;

- чистий річний оподатковуваний дохід, який визначається шляхом зменшення загального річного оподаткованого доходу на суму податкової знижки такого звітного року;

- доходи з джерел, що походять з України, які підлягають кінцевому оподаткуванню при їх виплаті;

- іноземні доходи.

Загальний місячний оподатковуваний дохід складається із суми оподатковуваних доходів нарахованих протягом такого звітного податкового місяця.

Загальний річний оподатковуваний дохід дорівнює сумі загальних місячних оподатковуваних доходів, іноземних доходів отриманих протягом такого звітного податкового року.

Загальний оподатковуваний дохід включає:

- дохід у вигляді заробітної плати або виплат за умовами трудового та цивільно-правового договору;
- доходи від продажу об'єктів інтелектуальної власності;
- доходи у вигляді авторської винагороди;
- сума (вартість) подарунків у межах, що підлягають оподаткуванню;
- частина доходів від операцій з майном;
- дохід, отриманий платником податку від його працедавця як додаткове благо;
- дохід у вигляді процентів (дисконтних доходів), дивідендів, вигащів, призів, крім вигащів у державну лотерею;

- дохід у вигляді вартості успадкованого майна, у межах, що підлягає оподаткуванню;
 - сума надміру витрачених коштів, отриманих платником податку на відрядження або під звіт та не повернутих у встановленні законодавством строки;
- (більш детально див. п.п. 164.2 ст.164 ПКУ)

До складу загального оподаткованого доходу не включають:

- суму державної матеріальної та соціальної допомоги у вигляді адресних виплат коштів та надання соціальних послуг, житлових та інших субсидій або дотацій, компенсацій (включаючи допомогу на вагітність та пологи);
- суму коштів, отриманих платником податку на відрядження або під звіт;
- сума коштів отриманих як виграш у державну грошову лотерею в розмірі що не перевищує 50 мін. ЗП, розмір якої встановлюється законом;
- аліменти, що виплачуються платнику податку;
- кошти або вартість майна (послуг), що надаються як допомога на поховання платника податку (роботодавцем такого померлого платника у розмірі, що не перевищує подвійний розмір пільгового ліміту);
- суми стипендій, що виплачуються з бюджету учню, студенту курсанту, аспіранту, але не вище, ніж сума, визначена як пільговий ліміт;
- вартість дарунків, якщо їх вартість не перевищує 50% однієї мін. ЗП за винятком грошових виплат у будь-якій сумі.

(більш детально див. ст.165 ПКУ).

Ставка податку з доходів фізичних осіб – становить 15% від бази оподаткування. У разі якщо загальна сума отриманих платником податку у звітному податковому місяці доходів, що перевищують 10 - кратний розмір мін. ЗП, встановленої законом на 1 січня поточного року, ставка податку становить 17% суми перевищення з урахуванням податку, сплаченого за ставкою 15%.

Ставка податку становить 10% бази оподаткування щодо доходу у формі ЗП шахтарів, а також працівників державних воєнізованих аварійно-рятувальних служб.

Ставка податку становить 5% бази оподаткування щодо доходу нарахованого як:

- процент на поточний або депозитний банківський рахунок;
- дохід за іпотечними цінними паперами;
- дохід у вигляді дивідендів.

Порядок оподаткування заробітної плати

При нарахуванні доходів у вигляді заробітної плати об'єкт оподаткування визначається як нарахована сума такої заробітної плати, зменшена на суму єдиного соціального внеску (ЄСВ), який відповідно до закону, справляються за рахунок доходу найманої особи. Платник податку має право на зменшення суми загального місячного оподаткованого доходу, отриманого з джерел на території України від одного працедавця у вигляді заробітної плати, на суму податкової соціальної пільги згідно формули:

$$\text{ПДФО}_{\text{ЗП}} = (\text{ЗП} - \text{ЄСВ} - \text{ПСП}) \times \text{Сп},$$

де $\text{ПДФО}_{\text{ЗП}}$ – сума податку з доходів фізичних осіб, що створюється при нарахуванні заробітної плати; ЗП – загальний місячний оподатковуваний дохід, отриманий у вигляді заробітної плати; ЄСВ – сума утримань ЄСВ; ПСП – податкова соціальна пільга; Сп – ставка податку з доходів фізичних осіб.

При нарахуванні доходу в будь-якій негрошовій формі базою оподаткування є вартість такого доходу, розрахована за звичайними цінами, помножена на коефіцієнт, який обчислюється за формулою:

$$K = 100 : (100 - \text{Сп}); \quad K = 100 : (100 - 15) = 1,1765;$$

Податкові соціальні пільги

Платник податку, який отримує дохід у вигляді заробітної плати, має право на зменшення суми загального місячного оподатковуваного доходу, отримуваного з джерел на території України від одного працедавця у вигляді заробітної плати, на суму податкової соціальної пільги.

Податкова соціальна пільга дорівнює 50% мінімальної заробітної плати (у розрахунку на місяць), встановленої законом на 1 січня звітного податкового року. Законом про податок з доходів фізичних осіб при розрахунку загального оподатковуваного доходу передбачені соціальні податкові пільги.

Примітка: ПКУ не передбачає додаткового надання ЗПСП особам, що користуються підвищеними пільгами на дітей. Про таке застосування ЗПСП мова йдеться в листі ДПАУ від 12.01.11 р. № 365 / 6/ 0716. Надавати батькам з дітьми іще й загальні пільги можна тільки отримавши добро в письмовій індивідуальній податковій консультації.

За результатами звітного податкового року платник податку має право на податкову знижку. Підставою для нарахування податкової знижки з зазначенням конкретних сум відображаються платником податку в річній податковій декларації.

Податкова знижка – сума (вартість) витрат, понесених платником податку – резидентом у зв'язку з придбанням товарів (робіт, послуг) у резидентів – фізичних або юридичних осіб протягом звітного року (крім витрат на сплату податку на додану вартість та акцизного збору), на суму яких дозволяється зменшення суми його загального річного оподатковуваного доходу, одержаного за наслідками такого звітного року.

До складу податкової знижки включаються фактично понесені витрати, підтверджені документально, а саме: фіскальним або товарним чеком, касовим ордером, іншими розрахунковими документами, які підтверджують суму таких витрат.

Таблиця 1. Податкові соціальні пільги (ПСП)

Розмір пільги 1	Категорії населення, яким надається пільга 2	Термін дії пільги 3
1. Звичайна податкова соціальна пільга (далі ЗПСП) 2011р.– (50%) (до мін. ЗП, що діяла станом на 01.01.п.р.) 470, 50 грн. (пп.169.1.1. ПКУ)	Працівники, чий ЗОД не перевищує суми, що дорівнює сумі місячного прожиткового мінімуму, котрий діє для працездатної особи на 1 січня звітного податкового року, помноженої на 1,4 й округленої до найближчих десяти гривень. (941,0 грн. × 1,4 = 1317,4 округлено = 1320,0 грн.) Не мають права на ПСП приватні підприємці й особи, що займаються незалежною професійною діяльністю. Пільгу застосовують тільки по одному місцю роботи виключно на підставі поданої платником заяви.	Без обмежень
2. 2011 р. (100% від ЗПСП) 470, 50 грн. з розрахунку на кожну дитину, яку утримують. (пп.169.1.2. ПКУ)	Платник податку, що утримує 2-х або більше дітей віком до 18 років. Окрім цього право на пільгу (100%) зберігається за одним із батьків, якщо його місячна ЗП не більше суми, визначеної множенням 1320,0 грн. на кількість утримуваних ним дітей. Другий із батьків може скористуватися пільгою на дітей тільки при умові, що його ЗП менше або рівна 1320,0 грн.* * Науково–практичний коментар до ПКУ в 3-х томах, (заг. ред. М.Я. Азарова), МФУ, Національний університет ДПС України, 2010.)	До кінця року, у якому дитина досягає 18 років або помирає. До місяця, на який припадає кожна з подій: - позбавлення батьківських прав; - відмова від дитини або передача її на державне утримання.
3. 2011 р. (150% від ЗПСП – 705,75 грн. з розрахунку на кожну дитину) (пп.169 1.3.ПКУ)	- Одинокa мати (батько), опікун, піклувальник на кожну дитину віком до 18 років* - особa, якa утримує дитину – інваліда 1 або 11 групи, на кожну дитину віком до 18 років* *Застосовувати пільгу на дітей, дітей – інвалідів і одиноких матерів одночасно з загальною пільгою ПКУ не дозволяється. Збільшення ліміту кратно кількості дітей передбачено лише для 100% – пільги із пп.169 1.2. ПКУ. - Чорнобильці 1 або 2 категорії, включаючи осіб, нагороджених грамотами Президії Верховної Ради УРСР у зв'язку з їхньою участю в ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи; - учень, студент, аспірант, ординатор військово-службовець строкової служби; - інваліди 1 або 2 групи, у т.ч. з дитинства; - особи, яким присуджена довічна стипендія як таким, що зазнали переслідувань за правозахисну діяльність, включаючи журналістів. - учасники бойових дій на території інших країн у період після Другої світової війни, на яких поширюється дія ЗУ «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».	До місяця, в якому особа втрачає зазначений статус.

Продовж. таблиці 1

1	2	3
4. 2011р. 200% від ЗПСП – 941,00 грн. (пп.169 1.4.ПКУ)	– Герой України, Герой Радянського Союзу, Герой Соціалістичної праці або повний кавалер ордена Слави або Трудової Слави; – учасник бойових дій під час Другої світової війни або особа, яка в той час працювала в тилу, інваліди 1 або 2 групи з числа учасників бойових дій на території інших країн у період після Другої світової війни на яких поширюється дія ЗУ «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту». – колишній в'язень концтаборів, гетто та інших місць примусового утримання під час Другої світової війни або особа, визнана репресованою чи реабілітованою; – особа, яка була насильно вивезена з території колишнього СРСР під час Другої світової війни на територію держав, які перебували з ним у стані війни або колишніх окупованих фашистською Німеччиною чи її союзниками; – особа, що перебувала на блокадній території колишнього Ленінграду в період з 8 березня 1941 р. по 27 січня 1944 р.	Без обмежень

До податкової знижки включаються:

- плата за лікування платника або члена його родини, першого ступеня спорідненості (окрім операцій зі змінення статі, пластичної корекції тіла, необґрунтованого переривання вагітності, тощо);
- плата за навчання платника або члена його родини першого ступеня спорідненості (не більшої від величини місячного прожиткового мінімуму, помноженої на 1,4 й округленої до десятків);
- частина відсотків за користування іпотечним житловим кредитом;
- сума коштів, або вартість майна, переданих платником податку у вигляді пожертвувань або благодійних внесків неприбутковим організаціям, зареєстрованим в Україні та внесеним до Реєстру неприбуткових організацій та установ на дату передачі таких коштів та майна у розмірі, що не перевищує 4% суми його загального оподаткованого доходу такого звітного року.
(більш детально див. ст..166 ПКУ)

Звітність про податок з доходів фізичних осіб

Працедавці, які нараховують доходи найманим особам, щоквартально подають в податковий орган звіт за формою №1-ДФ, де вказують ідентифікаційний код найманої особи, суму нарахованого доходу, суму утриманого (сплаченого податку з доходів фізичних осіб, ознаку застосування податкової соціальної пільги.

Річна декларація про майновий стан і доходи (податкова декларація) подається платником податку, який:

- зобов'язаний подавати таку декларацію згідно з нормами цього Закону або інших законів;
- має право подати таку декларацію для отримання податкової знижки.

Сплата ПДФО до бюджету.

Обов'язок з нарахування, утримання й сплати податку з доходів фізичних осіб покладена на роботодавців (податкових агентів), які виплачують заробітну найманим робітникам.

Податок з доходів фізичних осіб перераховується до бюджету при виплаті оподатковуваного доходу єдиним платіжним документом, причому, банки не мають права приймати платіжні документи на виплату доходів, якщо ті не передбачають перерахування податку до бюджету.

Приклад:

Підприємство в січні п. р. привітало працівника з народженням дитини і подарувало йому дитячу коляску вартістю 1 800 грн. та гроші в сумі 500 грн. Місячна ЗП робітника – 1 500 грн.

Розрахуємо суму ПДФО по кожному виду доходу окремо.

1. Заробітна плата

$$\text{ЄСВ} = 1\,500 \text{ грн.} \times 3,6\% = 54,0 \text{ грн.}$$

$$\text{ПДФОзп} (1\,500 \text{ грн.} - 54) \times 15\% = 216,9 \text{ грн.}$$

Права на ПСП не має, так як ЗП 1500 грн. більше встановленого пільгового ліміту в 2011 році - 1320,0 грн.

2. Додаткове благо у вигляді подарунку

$$\text{ПДФО} = (1\,800 \text{ грн.} \times 1,1765) \times 15\% = 317,66 \text{ грн.}$$

$$\text{ПДФО} = 500 \text{ грн.} \times 15\% = 75 \text{ грн.}$$

$$\text{Всього ПДФО, належний сплаті до бюджету} = 216,9 + 317,66 \text{ грн.} + 75 \text{ грн.} = 609,56 \text{ грн.}$$

Приклад

Заробітна плата за січень – 10 000 грн. Інших доходів за місяць не було.

Утримаємо ПДФО:

1) визначимо базу оподаткування для за мінусом єдиного внеску:

$$10\,000 - 10\,000 \times 3,6\% = 9\,640 \text{ грн.}$$

Мінімальна заробітна плата станом на 01.01.2011р. складає 941 грн., десятикратний розмір – 9410,0 грн.

2) знаходимо суму податку:

$$\text{ПДФО} = 9410,0 \times 15\% + (9640,0 - 9410,0) \times 17\% = 1450,60 \text{ грн.}$$

4. НЕПРЯМІ ПОДАТКИ

Непрямий податок – це податковий платіж, що вноситься громадянином не безпосередньо до державної казни, а спочатку накопичується у продавців окремих товарів, або надавачів послуг, які потім перераховують накопичені суми податків державі. Прикладом непрямих податків є податки, що додаються до ціни окремих товарів. До непрямих податків відносяться податок на додану вартість, акцизний податок, мито.

4.1. Податок на додану вартість (ПДВ)

Податок на додану вартість – це непрямий податок з доданої вартості, яка створюється на всіх стадіях виробництва та обігу, що включається у вигляді надбавки в ціну товару, робіт та послуг. Додана вартість за своєю сутністю наближається до поняття знову створеної вартості, тобто частини національного доходу, виробленого на даному підприємстві.

Незважаючи на те, що відповідно до законодавства ПДВ додається до ціни продавця (постачальника), для споживача він є складовою загальних витрат на придбання товарів (робіт, послуг), тобто з позицій споживача він виступає як ціноутворюючий фактор, який збільшує ціну придбання на кожному з етапів просування товару від виробника до кінцевого споживача.

Оптова ціна виробу (Оц) складається з собівартості виробу та прибутку

$$(Оц = Св + П);$$

За цією ціною виробник міг би продати товар за прямим контрактом, за умови відсутності непрямого оподаткування. Але в реальних умовах у продавця виникають податкові зобов'язання з ПДВ (а у випадку, коли вироблений товар є підакцизним - ще й податкові зобов'язання з акцизного збору), які мають компенсуватися йому за рахунок покупця.

Відпускну ціну (Вц) виробника з врахуванням ПДВ розраховується:

$$Вц = Оц + (Оц \times Сп) : 100 \quad \text{або} \quad Оц \times 1,2$$

Для цілей оподаткування платником податку є:

- будь-яка особа, що здійснює господарську діяльність та реєструється за своїм добровільним рішенням як платник цього податку;
- будь-яка особа, що зареєстрована або підлягає обов'язковій реєстрації як платник цього податку;
- особа, що імпортує товари (супутніх послуг) в обсягах, що підлягають оподаткуванню цим податком;

(більш детально дивись ст.180 ПКУ)

Об'єктом оподаткування податком на додану вартість є операції платників податків з:

- постачання товарів (робіт, послуг), місце постачання яких знаходиться на митній території України;
- ввезення товарів (супутніх послуг) на митну територію України у митному режимі імпорту або реімпорту (далі – імпорту).

- вивезення товарів (супутніх послуг) у митному режимі експорту або реекспорту (далі – експорту).

Сума податку, що підлягає сплаті (перерахуванню) до Державного бюджету України або бюджетному відшкодуванню, визначається як різниця між сумою податкового зобов'язання звітного податкового періоду та сумою податкового кредиту цього звітного періоду:

$$\text{ПДВ} = \text{ПЗ} - \text{ПК}$$

При позитивному значенні суми, така сума підлягає сплаті до бюджету у строки, визначені законом. При від'ємному значенні суми, така сума враховується у зменшення податкового боргу з податку, що виник за попередні звітні періоди, а вразі відсутності податкового боргу – зараховується до складу податкового кредиту наступного звітного періоду.

Податкове зобов'язання – загальна сума податку, одержана (нарахована) платником податку в звітному періоді.

Датою виникнення податкових зобов'язань з постачання товарів (робіт, послуг) вважається дата, яка припадає на податковий період, протягом якого відбувається будь-яка з подій, що сталася раніше:

- дата зарахування коштів від покупця (замовника) на банківський рахунок або в касу підприємства платника податку як оплата товарів (робіт, послуг), що підлягають поставці,

- дата відвантаження товарів, а для робіт (послуг) – дата оформлення документа, що засвідчує факт виконання робіт (послуг) платником податку. В разі експорту товарів – дата оформлення митної декларації, що засвідчує факт перетинання митного кордону України;

- в разі ввезення товарів на митну територію України датою виникнення податкових зобов'язань є дата подання митної декларації для митного оформлення.

Податковий кредит – сума, на яку платник податку має право зменшити податкове зобов'язання звітного періоду.

Податковий кредит звітного періоду складається із сум податків, нарахованих (сплачених) платником податку у зв'язку з придбанням або виготовленням товарів (у тому числі при їх імпорті) та послуг з метою їх подальшого використання в оподатковуваних операціях у межах господарської діяльності платника податку, а також у зв'язку з придбанням (будівництвом, спорудженням) основних фондів з метою подальшого використання у межах господарської діяльності платника податку.

Не відносяться до податкового кредиту суми податку нарахованих (сплачених) платником податку у зв'язку з придбанням або виготовленням товарів/послуг не підтверджені податковими накладними, митними деклараціями або якщо вони оформлені з порушенням вимог.

У разі якщо платник податку не включив у відповідному звітному періоді до податкового кредиту суму ПДВ, на підставі податкових накладних, таке

право зберігається за ним протягом 365 календарних днів з дати виписки податкової накладної (при касовому методі – 60 календарних днів з дати списання коштів з банківського рахунку платника податку).

Датою виникнення права платника податку на податковий кредит у разі придбання товарів (робіт, послуг) вважається дата здійснення одної з подій:

- дата списання коштів з банківського рахунку платника податку в оплату товарів (робіт, послуг), дата виписки відповідного рахунку (товарного чеку) у разі розрахунків з використанням кредитних дебетових карток або комерційних чеків;

- дата отримання податкової накладної, що засвідчує факт придбання платником податку товарів (робіт, послуг).

Порядок визначення бази оподаткування

Важливою складовою для обчислення ПДВ є база оподаткування.

База оподаткування операцій з постачання товарів (послуг) визначається виходячи із договірної (контрактної) вартості, але не нижче звичайних цін, з врахуванням загальнодержавних податків та зборів (за винятком ПДВ та АП на спирт етиловий, що використовується виробниками – суб'єктами господарювання для виробництва лікарських засобів, у т.ч. компонентів крові і вироблених з них препаратів, крім лікарських засобів у вигляді бальзамів та еліксирів).

База оподаткування операцій з постачання товарів, ввезених на митну територію України визначається виходячи із договірної (контрактної) вартості, але не нижче митної вартості товарів, з якої були визначені податки і збори, що справляються під час їх митного оформлення з урахуванням акцизного податку та ввізного мита за винятком ПДВ, що включається в ціну товарів/послуг.

$$BO_{\text{мп.}} = MB + BM + AP, \text{ де}$$

БО – база оподаткування;

МВ – митна вартість;

ВМ – ввізне мито;

АП – акцизний податок

Порядок оформлення податкових накладних.

Податкова накладна (далі – ПН) – це первинний документ податкового обліку, який ведеться в відповідності з вимогами ст.201, розд.V ПКУ. Складається ПН продавцем товарів (послуг), зареєстрованим в якості платника ПДВ в момент виникнення податкових зобов'язань. При здійсненні операцій з постачання товарів/послуг платник податку – продавець зобов'язаний надати покупцю податкову накладну після реєстрації в Єдиному реєстрі податкових накладних. Підтвердженням продавцю про прийняття його податкової накладної до Єдиного реєстру податкових накладних є квитанція в електронному вигляді у текстовому форматі, яка надсилається протягом операційного дня.

Реєстрація податкових накладних платниками ПДВ – продавцями в Єдиному реєстрі податкових накладних запроваджується для платників цього податку, у яких сума ПДВ в одній податковій накладній становить:

- понад 1 млн.грн. - з 01.01.2011 р.;
- понад 500,0 тис.грн.- з 01.04.2011 р.;
- понад 100,0 тис.грн.- з 01.07.2011 р.;
- понад 10,0 тис.грн. - з 01.01.2012 р.

В свою чергу, для покупця товарів або послуг – платника ПДВ отримана ПН є документом, на підставі якого він має право на включення до податкового кредиту витрат на сплату податку, але при умові, що ці товари (послуги) придбаваються для використання в його господарській діяльності.

Складається податкова накладна в 2-х екземплярах (оригінал та копія). Оригінал видається покупцю (за його вимогою), а копія залишається у продавця.

Оформлена ПН повинна містити всі обов'язкові реквізити, передбачені ст.201 ПК. Покупцю слід пам'ятати, що він втрачає право на податковий кредит, якщо в ПН відсутній хоча б один із таких реквізитів, або який-небудь із них зазначено невірно, а також в разі відсутності ПН як такої (за винятком випадків, визначених пп.201.11. ст.201 ПКУ).

Слід відмітити, що при здійсненні ряду операцій, оформлення ПН не передбачено, але це не позбавляє права покупця на податковий кредит.

Випадки, в яких оформлення ПН не передбачено.

№ п/п	Випадки, які не передбачають оформлення ПДВ	Підстава для відображення податкового кредиту
1.	Продаж транспортних квитків, виписка готельних рахунків.	Сам квиток, рахунок готелю, який включає загальну суму платежу, суму податку і податковий номер продавця.
2.	Оформлення рахунку за послуги зв'язку або інші послуги, вартість яких визначається за показниками приладів обліку.	Рахунок за послуги зв'язку та інші послуги, який включає загальну суму платежу, суму податку та податковий номер продавця.
3.	Продаж товарів (послуг) за готівкові кошти кінцевим користувачам, які не є платниками ПДВ	Фіскальний касовий чек.
4.	При поставці товарів (послуг), розрахунки за які здійснюються за готівкові кошти чи розрахунками картками платіжних систем банківських чи персональних чеків в межах граничної суми, встановленої Національним банком України.	Оформлений належним чином товарний чек, інший платіжний або розрахунковий документ, в якому окрім суми платежу зазначена сума податку та податковий номер продавця.
5.	Імпорт товарів та супутніх послуг	Оформлена в установленому порядку вантажно-митна декларація або погашений податковий вексель

Платник податку веде реєстр отриманих та виданих податкових накладних в документальному або електронному вигляді.

В разі проведення документальної (планової чи позапланової виїзної) перевірки платник податку зобов'язаний забезпечити доступ податковому інспектору до реєстру ПН. Носії електронної інформації слід зберігати до закінчення терміну давності, встановленого чинним законодавством.

Таблиця 2. В реєстрі відображаються наступні обов'язкові дані

№ п/п	По отриманим податковим накладним	По виданим податковим накладним
1.	Порядковий номер ПН	Порядковий номер ПН
2.	Дата отримання ПН	Дата виписки ПН
3.	Загальна сума та сума нарахованого податку	Загальна сума та сума нарахованого податку
4.	Реєстраційний номер платника податку, який видав ПН	—

Платники податку зобов'язані вести окремий облік операцій з постачання та придбання товарів/послуг, що підлягають оподаткуванню, що не є об'єктом оподаткування, звільнені від оподаткування та оподатковуються за нульовою ставкою. Зведені результати такого обліку відображаються у податкових деклараціях.

В процесі розрахунку сум ПДВ протягом звітного періоду слід пам'ятати, що існує ряд операцій, за якими ПДВ не стягується.

Таблиця 3. Операції, за якими ПДВ не стягується

Найменування Операцій	Характерна ознака	Перелік операцій
1	2	3
Операції, що оподатковуються за ставкою 0% (ст.195.ПКУ)	Додана вартість створюється (об'єкт оподаткування виникає), ПДВ нараховується за ставкою 0%	1. Експортні операції; 2. Продаж товарів у безмитних магазинах; 3. Надання транспортних послуг з перевезення пасажирів, вантажів за межами митної території України 4. Постачання товарів для заправки або забезпечення морських суден, повітряних суден, космічних кораблів, тощо.
Операції, що не є об'єктом оподаткування ПДВ (ст.196 ПКУ)	Додана вартість відсутня, передача права власності не відбувається	1. Нарахування та виплата зарплат, пенсій, стипендій; надання послуг з інкасації, розрахунково-касового обслуговування. 2. Емісія цінних паперів. 3. Передача майна на збереження або у лізинг (оренду), крім передачі у фінансовий лізинг; 4. Надання послуг зі страхування. 5. Обіг валютних цінностей.

1	2	3
Операції, що звільнені від оподаткування ПДВ (ст.197 ПКУ)	Додана вартість створюється, передача права власності здійснюється, але ПДВ не нараховується	1. Постачання продуктів дитячого харчування та товарів дитячого асортименту для немовлят за переліком, затвердженим КМУ. 2. Постачання (передплата) періодичних видань, друкованих ЗМІ, підручників, зошитів, навчальних посібників (вітчизняного виробництва). 3. Постачання товарів спеціального призначення для інвалідів. 4. Надання культових послуг релігійними організаціями (хрещення, церковний шлюб). 5. Надання послуг з охорони здоров'я. 6. Поставка медичних препаратів за переліком КМУ. 7. Постачання послуг із здобуття вищої, середньої, професійно – технічної освіти.

Ставки ПДВ в Україні складають 17% та 0% від об'єкту оподаткування. За податковими зобов'язаннями з ПДВ, що виникли з 01.01.2011 р. до 31.12.2013 р. включно, ставка податку становить 20%, а з 01.01.2014 р. – 17% (п.10, розділ XX, Перехідні положення ПКУ).

Порядок та терміни здійснення бюджетного відшкодування.

Якщо сума ПДВ має від'ємне значення, то:

- бюджетному відшкодуванню підлягає частина такого від'ємного значення, яка дорівнює сумі податку фактично сплачений отримувачем товарів у попередніх податкових періодах постачальникам таких товарів або до Державного бюджету України;

- залишок від'ємного значення попередніх податкових періодів після бюджетного відшкодування включається до складу сум, що відносяться до податкового кредиту наступного податкового періоду.

Не мають права на отримання бюджетного відшкодування платники, які:

- були зареєстровані як платники цього податку менш ніж за 12 календарних місяців до місяця, за результатами якого подається заява на бюджетне відшкодування (крім нарахування податкового кредиту внаслідок придбання або спорудження основних фондів);

- мали обсяги оподатковуваних операцій за останні 12 календарних місяців менші, ніж заявлена сума бюджетного відшкодування (окрім нарахування податкового кредиту в результаті придбання або будівництва ОФ).

Платник податку може прийняти самостійно рішення про зарахування в повному обсязі належної йому суми бюджетного відшкодування або її частини у зменшення ПЗ. Зазначене рішення відображається платником податку у податковій декларації.

Протягом 30 календарних днів, що настають за граничним терміном отримання податкової декларації, податковий орган проводить камеральну перевірку заявлених у ній даних.

Орган ДПС зобов'язаний у 5-денний строк після закінчення перевірки надати органу Державного казначейства України висновок із зазначенням суми, що підлягає відшкодуванню з бюджету.

На підставі отриманого висновку відповідного податкового органу, орган Державного казначейства надає платнику податку зазначену в ньому суму бюджетного відшкодування шляхом перерахування коштів з бюджетного рахунку на поточний банківський рахунок платника податку протягом п'яти операційних днів після отримання висновку податкового органу.

Сума бюджетного відшкодування, не сплачена у визначені Законом про ПДВ терміни, вважається бюджетною заборгованістю.

На суму бюджетної заборгованості нараховується пеня, розмір якої визначається в відповідності зі ст.129, розд.2 ПКУ ($P = 120\% \text{ обл. ставки НБУ} \times \text{Суму недоїмки} \times \text{Кількість днів}/365$), зазначена пеня самостійно розраховується та сплачується органом Державного казначейства разом зі сплатою суми бюджетного відшкодування платнику податку.

Платники податку мають право на автоматичне бюджетне відшкодування ПДВ.

Автоматичне бюджетне відшкодування здійснюється за результатами камеральної перевірки, яка проводиться протягом 20-ти календарних днів наступних за граничним терміном отримання податкової декларації.

Орган ДПС зобов'язаний протягом 3-х робочих днів після закінчення перевірки надати органу Державного казначейства України висновок із зазначенням суми, що підлягає автоматичному відшкодуванню з бюджету. Орган Державного казначейства України надає платнику податку суму автоматичного бюджетного відшкодування протягом трьох операційних днів після отримання висновку органу ДПС.

Право на отримання автоматичного відшкодування податку мають платники податку, які відповідають одночасно таким критеріям:

- не перебувають у судових процедурах банкрутства;
- юридичні та фізичні особи – СПД включені до Єдиного державного реєстру і до цього реєстру стосовно них не внесено записів про відсутність за місцем знаходження визнання не дійсними установчих документів, тощо (див. п. 200.19, ст. 200);
- загальна сума розбіжностей між податковим кредитом, та податковими зобов'язаннями його контрагентів в частині постачання таких товарів за даними податкових накладних не перевищує 10% заявленої платником податків суми з бюджетного відшкодування;
- у яких середня заробітна плата не менше ніж у 2,5 рази перевищує мінімальний рівень у кожному з останніх 4-х звітних податкових періодів;
- мають один з наступних критеріїв:
 - а) або чисельність працівників які перебувають у трудових відносинах з такими платниками податку, перевищує 20 осіб у кожному з останніх 4-х звітних податкових періодів;

б) або має основні фонди для ведення задекларованої діяльності, залишкова балансова вартість яких на звітну дату за даними податкового обліку перевищує суму податку, заявлену до відшкодування за попередні 12 календарні місяці;

- не мають податкового боргу.

Податковим періодом з ПДВ є один календарний місяць, а у випадках, передбачених ПКУ - календарний квартал, наприклад, платники податку на прибуток, що мають право на застосування нульової ставки, починаючи з 01.04.2011 р. можуть вибрати квартальний податковий період.

Порядок надання податкової декларації та строки розрахунків з бюджетом.

Податкова декларація подається за базовий звітний (податковий) період, що дорівнює календарному місяцю, протягом 20 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного місяця.

Платник податку зобов'язаний самостійно сплатити суму податкового зобов'язання, зазначену у поданій ним податковій декларації протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем граничного строку для подання декларації.

4.2. Акцизний податок (АП)

Акцизний податок – це непрямий податок на окремі товари (продукцію), визначені законом як підакцизні, який включається до ціни цих товарів (продукції).

На відміну від універсальних акцизів, АП справляється за диференційованими ставками залежно від назви та виду товарів.

Особливостями сплати АП є те, що його перераховують до бюджету в основному на одному етапі руху товарів від виробника до споживача.

Товари, які обкладаються АП, мають назву підакцизних товарів. Перелік оподатковуваної акцизом продукції, ставки акцизного податку встановлюються законами України. Сьогодні в Україні підакцизними товарами виступають:

- спирт етиловий та інші спиртові дистиляти; алкогольні напої, пиво;
- тютюнові вироби, тютюн та промислові замінники тютюну;
- автомобілі легкові, кузови до них, причепа та напівпричепа, мотоцикли;
- нафтопродукти, скраплений газ;

Платниками АП є:

1. Суб'єкти підприємницької діяльності – юридичні та фізичні особи, а також їх відокремлені підрозділи, які є виробниками підакцизних товарів у т.ч. з давальницької сировини, а також СПД, які імпортують підакцизні товари;

2. Особи, що реалізують підакцизні товари, які є конфіскованими, безхазайними, за якими власник не звернувся до кінця терміну зберігання, та під-

акцизні товари (продукцію) що за правом успадкування чи на інших законних підставах переходять у власність держави;

3. Фізична особа - резидент чи нерезидент, які ввозять підакцизні товари на митну територію України в обсягах, що підлягають оподаткуванню відповідно з митним законодавством;

4. Замовники, за дорученням яких виробляються підакцизні товари з давальницької сировини, сплачують податок виробнику.

(більш детально дивись ст.212 ПКУ)

Об'єкти оподаткування (ст. 213 ПК).

Об'єктом оподаткування акцизним податком є операції з:

1. реалізації вироблених в Україні підакцизних товарів;
2. ввезення підакцизних товарів на митну територію України;
3. реалізація конфіскованих підакцизних товарів, підакцизних товарів визнаних безхазяйними, підакцизних товарів, за якими не звернувся власник до кінця строку зберігання та підакцизних товарів, що за правом успадкування чи на інших законних підставах переходять у власність держави;

(більш детально дивись ст.213 ПКУ)

Податкові ставки

У світовій практиці акцизного оподаткування для визначення сум податку застосовують три види ставок:

а) специфічна - податок встановлюється у твердих сумах з одиниці товару. При цьому ставка може встановлюватися у гривнях або в євро з одиниці реалізованих (переданих, ввезених в Україну) товарів;

б) адвалерна – ставка податку встановлюється у відсотках до вартості підакцизного товару;

в) комбінована (змішана) – ставка встановлюється поєднанням попередніх видів ставок. При цьому способі встановлення ставки сума податкових зобов'язань визначається за ставками у відсотках до обороту з ціни реалізації, але не менше від установленної твердої суми з одиниці реалізованого товару (продукції).

База оподаткування

В разі обчислення податку із застосуванням адвалерних ставок базою оподаткування є:

- вартість реалізованого товару виробленого на митній території України, за встановленими виробником максимальними роздрібними цінами без ПДВ та з урахуванням АП;

- митна вартість товарів, що ввозяться на митну територію України відповідно до Митного кодексу України;

Дата виникнення податкових зобов'язань (ПЗ).

Датою виникнення податкових зобов'язань щодо підакцизних товарів вироблених на митній території України є дата їх реалізації особою, яка їх виробляє, незалежно від цілей і напрямків подальшого використання таких товарів (продукції).

Таблиця 4. Приклади ставок акцизного податку

Код товару	Опис товару (продукції) згідно з УКТ ЗЕД	Ставка з одиниці вітчизняних товарів	Ставка з одиниці товарів, що імпортуються
220300	Пиво солодове	0,74 грн. за 1 л	0,5 євро за 1 л
2204	Вина виноградні натуральні	0,01 грн. за 1 л	3 грн. за 1 л
2402209020	Сигарети з тютюну з фільтром	96,21 грн. за 1 000 шт.	25 %
Ставки АП у твердих сумах з одиниці реалізованого товару		Одиниці виміру –	ставки
271000330	Бензини авіаційні:	євро за 1000 кг	28
271000610	Важкі дистиляти (дизпаливо)	євро за 1 000 кг	62
271000410	Середні дистиляти (для переробки, керосин)	євро за 1 000 кг;	28 євро за 1 000 кг;

Датою виникнення податкових зобов'язань у разі ввезення підакцизних товарів на митну територію України є дата подання митному органу митної декларації для митного оформлення або дата нарахування такого ПЗ митним органом у визначених законодавством випадках.

При передачі підакцизних товарів, вироблених з давальницької сировини, датою виникнення ПЗ є дата їх відвантаження виробником замовнику або за його дорученням іншій особі.

При використанні підакцизних товарів для власних виробничих потреб датою виникнення ПЗ є дата їх передачі для такого використання, крім використання для виробництва підакцизних товарів. Порядок обчислення та сплати (ст. 217, ст. 218, ст. 219 ПКУ)

Суми податку, що підлягають сплаті з підакцизних товарів, вироблених на митній території України визначаються платником податку самостійно, виходячи з об'єктів оподаткування, бази оподаткування та ставок цього податку, що діють на дату виникнення ПЗ.

Сума АП, якщо ставка встановлена в грошовому еквіваленті до фізичної одиниці виміру товару, обчислюється таким чином:

1. При застосуванні ставки АП у гривнях за формулою:

$$A = C \times K;$$

де А – сума АП; С – ставка АП; К – кількість товару, визначена в фізичних одиницях виміру.

2. При застосуванні ставки АП в євро за формулою:

$$A = C \times \text{€} \times K,$$

де € – курс гривні до євро станом на перший день відповідного кварталу.

3. Сума АП, якщо ставка встановлена у відсотках, обчислюється за формулою:

а) для вітчизняних товарів:

$$A = C_{\text{п}} \times B;$$

де В – вартість товару;

б) для імпортованих товарів:

$$A = MB \times Cn;$$

де MB – митна вартість товару;

Платники АП складають щомісячно (звітний період – місяць), не пізніше 20 числа місяця, наступним за звітним до органів ДПС за місцем реєстрації Розрахунок акцизного податку, який має статус податкової декларації. Дані, наведені в розрахунку, повинні бути підтверджені первинними документами, даними бухгалтерського обліку.

Порядок і строки сплати податку

1. Суми податку перераховуються до бюджету виробниками підакцизних товарів протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем граничного терміну подання звітності.

2. Суми податку з алкогольних напоїв, для виробництва яких використовується спирт етиловий неденатурований сплачуються при придбанні марок акцизного податку.

3. Власник готової продукції, виробленої з давальницької сировини сплачує податок виробнику не пізніше дати відвантаження готової продукції такому власнику або за дорученням іншій особі.

4. Податок із ввезених на митну територію України підакцизних товарів сплачується платниками податку до або в день подання митної декларації.

5. У разі ввезення маркованої підакцизної продукції на митну територію України податок сплачується під час придбання марок акцизного податку з доплатою на день подання митної декларації.

Важливою особливістю справляння АП з алкогольних напоїв та тютюнових виробів є обов'язкове маркування таких підакцизних товарів

Марки АП – спеціальний знак, яким маркуються алкогольні напої та тютюнові вироби. Її наявність на цих товарах підтверджує сплату АП, легальність ввезення та реалізації на території України цих виробів.

Марки мають наскрізну нумерацію, яка складається з 2-х цифр індексу регіону, в якому виробляється підакцизна продукція, серії та окремо для кожної марки номера, голографічні захисні елементи, а також вказується місткість тари, яка наноситься паралельно до коротшого боку марки.

Контроль за справлянням АП на території України здійснюється ДПІ. Разом з КРУ та органами внутрішніх справ ДПІ здійснюють контроль за наявністю марок на пляшках алкогольних напоїв та пачках тютюнових виробів під час їх реалізації.

Приклад.

ТОВ «Олімп» - виробник алкогольних напоїв та пива відвантажило в звітному періоді покупцю «Атлант» вина ігристі в обсязі 600 л. оплата отримана в звітному періоді. Контрактна вартість становить 9500 грн. (без ПДВ, без АП). Ставка АП – 3,1 грн. за 1 л.

Визначити суму АП, що має сплатити товаровиробник, контрактну вартість з врахуванням непрямих податків та ціну одиниці підакцизного товару.

1. Визначимо суму АП за твердою ставкою:
 $АП = 3,1 \text{ грн.} \times 600 \text{ л} = 1\,860 \text{ грн.}$
2. Визначимо суму ПДВ:
 $ПДВ = (9\,500 + 1\,860) \times 20\% = 2\,272 \text{ грн.}$
3. Визначимо контрактну вартість з врахуванням непрямих податків:
 $КВ = 9\,500 \text{ грн.} + 2\,272 \text{ грн.} + 1\,860 \text{ грн.} = 13\,632 \text{ грн.}$
4. Визначимо ціну одиниці підакцизного товару.
 $13\,632 \text{ грн.} : 600 \text{ л} = 22,72 \text{ грн.}$

4.3. Мито

Мито – це непрямий податок на споживання, який стягується з товарів, що переміщуються через митний кордон України.

Нормативне регулювання оподаткування митом в Україні здійснюється згідно з Митним кодексом від 11.07.2002р. № 92 – IV, який вступив в дію з 01.01.2004 р.

Ставки мита диференційовані, як і для підакцизних товарів. Від акцизного податку воно відрізняється тим, що сплачується тільки при переміщенні через митний кордон, і перелік товарів, що обкладається митом, значно ширше, ніж перелік підакцизних товарів.

Основні елементи мита

Платниками мита є будь-які фізичні чи юридичні особи, які здійснюють переміщення через митний кордон України товарів та інших предметів, що підлягають митному оподаткуванню. Розрізняють три групи платників:

- 1) резиденти України;
- 2) нерезиденти у випадках:
 - якщо здійснюється господарська діяльність через постійні представництва, зареєстровані на митній території України;
 - проведення транзитних операцій, пов'язаних з переміщенням товарів транзитом через митну територію України;
- 3) фізичні особи:
 - СПД, незалежно від суми експорту чи імпорту;
 - громадяни, які здійснюють експорт чи імпорт понад встановлену законодавчо норму (еквівалент 240 дол. США);
 - які здійснюють імпорт автомобілів та автотранспортної техніки.

Об'єкт оподаткування є:

- 1) це митна вартість товарів або інших предметів, що переміщуються через митний кордон. Ця величина визначається в українських гривнях і включає:
 - ціну контракту у валюті контракту, помноженій на офіційний курс валюти до валюти України на день подання ВМД;
 - величину транспортних, інших затрат (страхування) до пункту перетину митного кордону.

2) кількість товару в абсолютних вимірах, що переміщуються через митний кордон України (якщо використовують ставки мита в євро).

Механізм розрахунку митної вартості представлено формулою:

$$MB = FB + BP + KP,$$

де MB – митна вартість на момент перетинання кордону; FB – фактурна вартість (у тому числі транспортні витрати до перетину митного контролю); BP – брокерські послуги; KP – комісійні послуги.

В Україні існують наступні види мита:

- ввізне – на імпортовані товари;
- вивізне – на експортовані товари;
- транзитне мито.

Ввізне мито – встановлюється для товарів, що імпортуються до країни. Основними цілями запровадження ввізного мита є захист національного виробництва від небажаної іноземної конкуренції, раціоналізація структури товарів, що імпортуються, захист громадян від товарів, які можуть нашкодити здоров'ю, тощо.

Вивізне мито - встановлюється для товарів, що експортуються з країни. Основними цілями застосування вивізного мита є:

- обмеження експорту товарів необхідних для національної економіки з точки зору як насичення внутрішнього ринку, так і безпеки;
- обмеження експорту сировини чи напівфабрикатів з метою стимулювання експорту кінцевої продукції.

Вивізне мито нараховується за ставками передбаченими Єдиним митним тарифом України.

Транзитне мито – стягується з товарів, які перевозяться транзитом. Встановлення транзитного мита може здійснюватися з метою як наповнення доходної частини бюджету, так і регулювання потоків товарів через територію країни.

Окрім цього, з метою захисту економічних інтересів України та її товаровиробників можуть застосовуватися особливі види мита:

- спеціальне (підвищене) – застосовується як захисний захід, якщо товари ввозяться в Україну в таких кількостях і на таких умовах, що можуть завдати збитку українським товаровиробникам,
- антидемпінгове мито (підвищене) – застосовується при ввозі в Україну товарів за ціною істотно нижчою за їхню конкурентну ціну та при ввезенні товарів з України за ціною, яка суттєво нижча від ціни інших експортерів подібних товарів, якщо такі операції можуть завдати збитку загальнодержавним інтересам;
- компенсаційне мито (підвищене) – застосовується при ввозі або вивозі товарів, при виробництві яких прямо або побічно використовувались субсидії, якщо таке вивезення чи ввезення загрожує вітчизняним товаровиробникам або перешкоджає розширенню виробництва подібних товарів в Україні;
- сезонне мито, що встановлюється на окремі товари на термін, не більше 4 місяців з моменту його встановлення.

Особливістю справляння мита є те, що контроль за правильністю та своєчасністю сплати мита до бюджету здійснює не ДПА, а митні органи, які відповідають за правильність нарахування і своєчасність справляння мита. ДПА мають право перевіряти лише регіональні відділення митниць. Перевірка самих платників податку здійснюється тільки при проведенні зустрічних перевірок.

Єдиний митний тариф України передбачає застосування 2-х видів ставок мита:

- у відсотках до митної вартості ;
- у фіксованих (євро на одиницю товару в кількісному вираженні);

Наприклад, ставки мита встановлені:

- на пиво солодове – 0,5 євро за 1 л;
- на паливо бензинове реактивне – 15 євро за 1 000 кг;

Ставки мита є диференційованими. Крім того, залежно від країни походження товару можуть бути застосовані такі ставки:

преференційні – передбачають повне або часткове звільнення від оподаткування товарів з країн, які утворили з Україною митні союзи або спеціальні митні зони, крім деяких груп товарів (наприклад, продукція тваринництва, харчової промисловості);

пільгові – застосовуються до товарів, що походять із країн, які користуються в Україні режимом найбільшого економічного сприяння (Великобританії, Італії, Франції, США та ін.), та із країн, що розвиваються (крім тих товарних груп, по яких застосовуються преференційні ставки);

повні (загальні) – застосовуються до товарів (предметів), що походять з інших країн.

Приклад:

Розрахувати фактурну вартість товару, митну вартість, суми мита, митного збору та ПДВ при таких вихідних даних.

Підприємство–резидент «Шедевр» на підставі договору купівлі–продажу з підприємством–нерезидентом «VIP» одержало товар на суму 55303 дол. США, у т. ч. транспортні послуги на території України на 210 дол. США (відповідно до рахунку–фактури) на умовах, що перевезення оплачене до пункту призначення м. Дніпропетровськ. Даний товар обкладається митом за ставкою 10%, ставка митного збору 0,2%. Курс НБУ на дату оформлення вантажної митної декларації – 7,95 грн/дол. США..

База оподаткування митом включає в себе митну вартість, яка складається з вартості на момент перетинання кордону України.

До бази оподаткування ПДВ, включається, крім митної вартості, сума мита.

Таким чином:

1. Фактурна вартість (ФВ) складає:

$$\text{ФВ} = 55\,303 \times 7,95 = 439\,658,85 \text{ грн.}$$

2. Транспортні витрати (ТВ) по території України складають:

$$ТВ = 210 \times 7,95 = 1\,669,5 \text{ грн.}$$

3. Митна вартість (МВ) визначається шляхом зменшення фактурної вартості на вартість транспортування по Україні:

$$МВ = 439\,658,85 - 1\,669,5 = 437\,989,35 \text{ грн.}$$

4. Мито (М), розраховується за формулою:

$$М = С_m \times МВ, \text{ де } С_m - \text{ставка мита.}$$

$$М = 0,1 \times 437\,989,35 = 43\,798,94 \text{ грн.}$$

5. Митний збір ($М_z$) дорівнює:

$$М_z = С_{mz} \times МВ, \text{ де } С_{mz} - \text{ставка митного збору.}$$

$$М_z = 0,002 \times 437\,989,35 = 87,6 \text{ грн.}$$

6. Податок на додану вартість становить:

$$ПДВ = (МВ + М) \times С_{ПДВ}, \text{ де } С_{ПДВ} - \text{ставка податку на додану вартість.}$$

$$ПДВ = (437\,989,35 + 43\,798,94) \times 20\% = 96\,357,66 \text{ грн.}$$

5. ЗБІР ЗА ПЕРШУ РЕЄСТРАЦІЮ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ

Платниками збору є юридичні та фізичні особи, які здійснюють першу реєстрацію в Україні транспортних засобів, що є об'єктами оподаткування.

Об'єктами оподаткування збором є:

- колісні транспортні засоби,
- судна, зареєстровані у Державному судновому реєстрі або у Судновій книзі України;
- літаки і вертольоти, зареєстровані у Державному реєстрі цивільних повітряних суден України або у Реєстрі державних повітряних суден України.

База оподаткування визначається:

- для колісних транспортних засобів - за об'ємом циліндрів двигуна в куб. сантиметрах;
- для легкових автомобілів, обладнаних електродвигуном – за потужністю двигуна в кВт;
- для суден, обладнаних двигуном - за потужністю двигуна в кВт;
- для суден, не обладнаних двигуном - за довжиною корпусу судна в сантиметрах;
- для літаків, вертольотів – за максимальною злітною масою.

Ставки збору встановлені для кожного транспортного засобу. Окрім цього, при визначенні суми збору до ставок враховуються наступні коефіцієнти:

- для нових транспортних засобів – 1;
- для транспортних засобів, які використовуються до 8 років – 2;
- для транспортних засобів, які використовуються понад 8 років – 3;
- для транспортних засобів, зазначених у пункті 234.1 які використовуються понад 8 років – 40;

Базовий податковий (звітний) період дорівнює календарному року.

Збір сплачується фізичними та юридичними особами перед проведенням першої реєстрації в Україні транспортних засобів.

Сума збору обчислюється щодо кожного транспортного засобу як добуток відповідної бази оподаткування, ставки податку та відповідного коефіцієнта.

Юридичні особи в десятиденний строк після першої реєстрації в Україні транспортних засобів подають відповідному органу державної податкової служби за місцем свого знаходження та за місцем реєстрації транспортного засобу розрахунок суми збору за такі транспортні засоби. До розрахунку додаються копії реєстраційних документів.

6. ПЛАТА ЗА ЗЕМЛЮ

Платниками податку є:

- власники земельних ділянок, земельних часток (паїв);
- землекористувачі.

Об'єктами оподаткування є земельні ділянки, які перебувають у власності або користуванні, а також земельні частки (паї), які перебувають у власності.

Базою оподаткування є нормативна грошова оцінка земельних ділянок з урахуванням коефіцієнта індексації, а також площа земельних ділянок, нормативну грошову оцінку яких не проведено.

Ставки податку за один гектар сільськогосподарських угідь встановлюється у відсотках від їх нормативної грошової оцінки у таких розмірах:

- для ріллі, сіножатей та пасовищ – 0,1;
- для багаторічних насаджень – 0,03.

Ставка податку за земельні ділянки, нормативну грошову оцінку яких проведено встановлюється у розмірі 1% від їх нормативної грошової оцінки.

Таблиця 5. Ставки земельного податку за землі, грошову оцінку яких не встановлено

Група населених пунктів з чисельністю населення (тис. чол.)	Середня ставка податку (грн. за 1 кв.м)	Коефіцієнт, що застосовується у м.Києві, Сімферополі, та містах обласного підпорядкування.
до 3	0,24	
від 3 до 10	0,48	
від 10 до 20	0,77	
від 20 до 50	1,2	1,2
від 50 до 100	1,44	1,4
від 100 до 250	1,68	1,6
від 250 до 500	1,92	2,0
від 500 до 1 000	2,4	2,5
від 1 000 і більше	3,36	3,0

У населених пунктах, віднесених Кабінетом Міністрів України до курортних, до ставок податку застосовують відповідні коефіцієнти.

Коефіцієнти, що застосовують до середніх ставок земельного податку для населених пунктів, віднесених до курортних.

Таблиця 6

Територія розташування населеного пункту	Коефіцієнт
Південне узбережжя Автономної Республіки Крим	3,0
Південно - східне узбережжя Автономної Республіки Крим	2,5
Західне узбережжя Автономної Республіки Крим	2,2
Чорноморське узбережжя Миколаївської, Одеської та Херсонської областей.	2,0
Гірські та передгірні райони Закарпатської, Львівської, Івано – Франківської та Чернівецької областей, крім населених пунктів, які законом України «Про статус гірських населених пунктів в Україні» віднесено до категорії гірських.	2,3
Узбережжя Азовського моря та в інших курортних місцевостях	1,5

Порядок обчислення плати за землю

Підставою для нарахування плати за землю є дані державного земельного кадастру.

Отже, сума податку на землі, грошова оцінка яких встановлена, розраховується за формулою:

$$П = (S \times \text{Гр.о} \times \text{Сп} / 100) \times \text{Кп};$$

де П – обчислена сума податку; S – площа земельної ділянки, кв.м; Гр.о – грошова оцінка 1 кв.м земельної ділянки в грн.; Сп – ставка податку у % до грошової оцінки; Кп – коефіцієнт збільшення (зменшення) суми податку.

Інакше буде обчислюватись податок на землі, оцінка яких не здійснена:

$$П = (S \times \text{Сп} \times K) \times \text{Кп};$$

де П – обчислена сума податку; S – площа земельної ділянки, кв.м; Сп – ставка податку у гривнях за 1 кв.м; К – коефіцієнт індексації ставки податку; Кп – коефіцієнт збільшення (зменшення) суми податку.

Платники плати за землю (крім фізичних осіб) самостійно обчислюють суму податку щороку станом на 1 січня і до 1 лютого поточного року подають органу державної податкової служби за місцезнаходженням земельної ділянки податкову декларацію на поточний рік з розбивкою річної суми рівними частками за місяцями.

Нарахування фізичним особам сум податку проводиться органами державної податкової служби, які надають платникові до 1 липня поточного року податкове повідомлення – рішення про внесення податку. Податок фізичними особами сплачується протягом 60 днів з дня вручення податкового повідомлення – рішення.

Плата за землю зараховується до відповідних місцевих бюджетів у порядку, визначеному Бюджетним кодексом України для плати за землю.

7. СПЕЦІАЛЬНІ ПОДАТКОВІ РЕЖИМИ. ФІКСОВАНИЙ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИЙ ПОДАТОК (ФСН)

Платниками податку можуть бути сільськогосподарські товаровиробники, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий звітний рік дорівнює або перевищує 75 відсотків.

Не може бути зареєстрований як платник податку:

- суб'єкт господарювання, у якого понад 50% доходу отриманого від продажу сільськогосподарської продукції власного виробництва та продуктів її переробки, становить дохід від реалізації декоративних рослин, диких тварин і птахів, хутряних виробів і хутра;
- суб'єкт господарювання, що проводить діяльність з виробництва або реалізації підакцизних товарів, крім виноградних виноматеріалів;
- суб'єкт господарювання, який на день подання документів для набуття статусу платника податку має податковий борг.

Об'єктом оподаткування для сільськогосподарських товаровиробників є площа сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багато річних насаджень).

Базою оподаткування є нормативна грошова оцінка одного гектара сільськогосподарських угідь.

Таблиця 7. Ставки податку

№ п/п	Категорія (тип) земель	Ставка ФСН, %
1.	Рілля, сіножаті і пасовища (окрім тих, що розташовані в гірських та поліських зонах, а також ті, що знаходяться у власності сільгосптоваровиробників.	0,15
2.	Рілля, сіножаті і пасовища що розташовані в гірських та поліських зонах,	0,09
3.	Багаторічні насадження (окрім тих, що розташовані в гірських та поліських зонах).	0,09
4.	Багаторічні насадження що розташовані в гірських та поліських зонах.	0,03
5.	Землі водного фонду	0,45
6.	Рілля, сіножаті і пасовища що знаходяться у власності сільгосптоваровиробників, або надані їм в користування на умовах оренди.	1,0

Базовим податковим (звітним) періодом є календарний рік.

Порядок нарахування та строки сплати податку

Сільськогосподарські товаровиробники самостійно обчислюють суму податку щороку за станом на 1 січня і до 1 лютого поточного року подають відповідному органу державної податкової служби декларацію на поточний рік.

Сплата податку проводиться щомісяця протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного місяця у розмірі третини

суми податку, визначеної на кожний квартал від річної суми податку у таких розмірах: у 1 кварталі – 10%; у 2 кварталі – 10%;
у 3 кварталі – 50 %; у 4 кварталі 30%.

Платники ФСП не є платниками таких податків і зборів:

- податку на прибуток;
- земельного податку (крім земельного податку за земельні ділянки, що не використовуються для ведення сільськогосподарського товаровиробництва);
- збору на соціальне використання води;
- збору за провадження деяких видів підприємницької діяльності.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Митний кодекс від 11.07.2002 р. № 92-IV зі змінами та доповненнями.
2. Науково-практичний коментар до ПКУ: в 3-х т.
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2756–VI зі змінами та доповненнями.
4. Періодичні видання за поточний рік: «Вісник податкової служби України», «Баланс», «Все про бухгалтерський облік», «Податки і бухгалтерський облік» та ін.
5. Сайт ДПА у Миколаївській області: www.odpa14.gov.ua.
6. Сайт ДПА України: www.sta.gov.ua.
7. Сайт журналу «Вісник податкової служби України»: www.visnuk.com.ua.